

Den virkelige historie om "Gruppen med speciale ødelæggelse"

Sprængning af to tyske skibe på værftet.

Modstandsbevægelsen i Frederikshavn lagde sig under besættelsen tidlig i lag med tyskerne. Der var også rigeligt at gå i gang med, hvis man ønskede det, da byen var blandt de vigtigste militære tyngdepunkter i Danmark. Det var havnen der havde tyskernes interesse, dels som flådehavn og dels som ind- og udskibningshavn for tyske tropper og materiel til Norge. Samt tyskernes store interesse for byen velfungerende værft.

Som andre steder i Danmark begyndte modstandskampen i det små med illegale blade og at spændende ben for tyskerne. Senere kom sabotagerne der voksede i omfang og voldsomhed. I Frederikshavn prøvede modstandsbevægelsens ledelse dog at finde en balancen i sabotagerne, og det var der en særlig grund til.

Den store tyske aktivitet i byen, den store tyske maritime trafik i og ud for havnen, gjorde byen velegnet for en vigtig efterretningsvirksomhed. Ved at kunne observere og rapportere om den tyske marines aktiviteter, transit af tropper og materiel, samt at få fiskernes og lodsernes meldinger på observationer til søs helt over til den svenske kyst, sad modstandsbevægelsen med fantastiske muligheder i at holde de Allierede informeret. Samtidig, hvis samme modstandsbevægelse havde styr på tyskerne, kunne man sejle illegale folk og nedskudte flyvere til Sverige via de små havne i Strandby og Sæby.

Efterretningsvirksomhed og flygtningeruter blev den lokale modstandsbevægelses hovedopgaver. Man var dog bevist om, at tyskernes øjne konstant var rettet i mod illegal aktivitet, og hvis der tegnede sig et atypiske billede af sådant et arbejde i Frederikshavn ville tyskerne ane uro. Det var derfor nødvendigt også at lave sabotageaktioner, dog ikke for meget for så risikerede man at tyskerne trak for mange Gestapo folk til området.

Den lokale modstandsbevægelse havde ikke svært ved at finde de rette folk til den sabotage man trods alt ønskede, problemet lå mere i at beherske den ledende kræft i "Gruppen med speciale ødelæggelse", nemlig Lange Poul, alias Poul Jacobsen.

Poul Jacobsen var kommunist og havde tidligt fået illegal kontakt i Danmark. Han var allerede erfaren i sprængstoffer og våben da han i 1943 fik dannet den

omtalte gruppe sammen med bl.a. modstandsfolkene Børge Fedders og Svend Nielsen, sidstnævnte kaldet Basse. Gruppen, som også bestod af andre end det nævnte trekløver, lavede et utal af sabotager i Frederikshavnsområdet i 1943-1945.

Her fokuserer vi på to sabotager som begge fandt sted på Frederikshavn Værft i 1944. Og i begge tilfælde var målet at beskadige tyske skibe i en sådan grad, at skibene blev forsinket i deres sejlads.

Sabotageaktionen den 9. august 1944

Det tyske marinefartøj "Netzleger II" havde ligget i tørdok på Frederikshavn Værft i nogle uger og det nærmede sig færdiggørelse, da gruppen bestemte sig for at slå til. Planen var at placere en bombe i bunden af skibet og dermed forlænge dets ophold på værftet, samt at hindre det næste tyske fartøj i at entre dokken.

Lange Poul havde bestemt sig for at sprænge et hul i bunden af skibet, mellem maskinrum og lastrum. Opgaven var dog ikke så let, for tyskerne havde placeret vagter rundt om skibet både ovenfor dokken og nede i dokken.

Indledningsvis smuglede Lange Poul en magnetmine, også kaldet en Skildpadde, ind på værftet skjult i en værktøjskasse. Han havde bemærket, at når de sidste værftsarbejdere forlod dokken klokken 16.50, fulgte de tyske marinesoldater også med op som de sidste. Arbejderne og vagterne rømmede gerne dokken via trapperne forrest i dokken, muligheden var derfor til fyraften at benytte trapperne ved dokporten, altså bagerst i dokken ud mod havnebassinet.

Det blev Basses opgave at dække Lange Poul der skulle ned i dokken med værktøjskassen og det var Basse der i forvejen skulle bringe værktøjskassen ud til dokporten kl. 16.30. 20 minutter senere mødtes de to sabotører og da de kunne se at de sidste tyske vagter entrede trapperne forrest i dokken, greb Lange Poul kassen og begge løb de ned af trapperne. Hurtigt kom Lange Poul ind under skibet imens Basse dækkede ham, han placerede magnetminen og vred de to fløjmøtrikker så glasampullerne knustes hvorved syren begyndte at virke. Bomben ville da sprænge efter ca. 5 timer. Herefter gik det i løb til de til dokkens forreste trapper hvor de gik langsomt op imens de forsøgte at få pulsen ned. Øverst i trappen mødte de den sidste tyske vagt som forbavset kiggede på dem, men intet sagde. Opgaven var løst og de to mænd forlod værftet.

Kl. 21:30 detonerede magnetminen og frembragte et solidt stort hul i skibets bund. Tyskerne afspærrede straks hele værftet og iværksatte en undersøgelse

hvor de hurtigt kunne konstatere, at der var tale om en sabotage ved hjælp af en magnetmine. Endnu en gang udbyggede tyskerne bevogtningen og sikkerheden på værftet.

Nu var det ikke første gang at "Gruppen med speciale ødelæggelse" var aktive på værftet og det blev heller ikke sidste gang.

Sabotageaktionen den 10. december 1944

Den tyske damper "Kap Guirn" havde ligget en god tid i tørdok for en reparation af kedler, som der nu var sat tryk på. Damperen skulle snart forlade værftet. Lange Poul, Børge og Basse bestemte sig for at sprænge kedlerne.

Hos malerfirmaet Hassing fandt Lange Poul en stor brugt malerbøtte og fyldte den med sprængstof. I toppen camouflerede han bøttens farlige indhold med bolte og møtrikker. Til at detonere sprængstoffet sikrede han sig en 2 timers blyant da han vurderede at varmen ville fremskynde den til at detonere efter en halv time hvilket var den tid der skulle sikre de tre sabotører til at nå væk fra værftet.

Igen valgte gruppen tidspunktet omkring fyraften for aktionen, både for deres egen sikkerhed skyld, men også for at undgå at der var værftsarbejdere ombord på skibet. 10 minutter før værftsfløjten fløjtede til fyraften gik gruppen i aktion. Igen var det Lange Poul der bar bomben, Basse skulle sikre ham ved døren til kedelrummets fyrrum, Børge skulle stå på ristværket øverst i maskinrummet. På vej ombord mødte Lange Poul tilfældigvis Børges far. Han opdagede boltene som fyldte malerbøtten, han manglede netop sådanne to og ville snuppe dem, men Lange Poul svarede nej og gik videre.

Da Lange Poul nåede fyrrummet var rummet gudskelov tomt, han klemte blyanten og fjernede sikkerhedsspinden, åbnede til askegraven og skubbede malerbøtten så langt ind som muligt. Netop som han fik lukket til askegraven igen kom en fyrbøder ind i rummet. Fyrbøderen brokkede sig over at Lange Poul var i rummet og krævede en forklaring, han fik dog en sludder for en sladder og Lange Poul begyndte at bevæge sig op gennem maskinrummet. Øverst stod Børge med trukket pistol, han havde spottet fyrbøderen. "Der var vi heldige, alt klar, lad os komme i land" sagde Lange Poul. "Der er fandme varmt i askegraven, den kan springe når som helst" sagde han imens de gik ned af landgangen.

Der gik mindre end en halv time, kl. 16:10 sprang bomben. Fyrbøderen de havde mødt blev lettere skoldet, men overlevede.

To dage senere besatte besættelsesmagten både Frederikshavn værft og Aalborg Værft, og resten af besættelsen var der helt andre forhold på værfterne. "Gruppen med speciale ødelæggelse" kom ikke igen på værftet, men der var rigeligt med mål andre steder i byen. Et eksempel på gruppens vovemod, var, at sammen aften, kun halvanden time efter de havde udførte den sidste sabotage, altså den omtalte kedelsabotage, saboterede de en tysk installation kun 50 meter uden for værftets port.